

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Освітньо-наукова програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти формує цілісне академічне середовище для підготовки дослідників, здатних здійснювати теоретичне осмислення та емпіричне вивчення складних процесів розвитку підприємництва, трансформації торговельних відносин і функціонування сучасної ринкової інфраструктури. Її зміст кореспондує з характером структурних змін, що відбуваються в національній та глобальній економіці, і створює передумови для продукування нових наукових результатів у предметній сфері спеціальності.

Наукова концепція програми ґрунтується на розумінні підприємництва як багаторівневої соціально-економічної системи, розвиток якої визначається взаємодією інституційних, ринкових, технологічних, фінансових, просторових та поведінкових чинників. Такий підхід розширює можливості здобувачів щодо вибору наукової проблематики та дає змогу досліджувати підприємницькі процеси не ізольовано, а у взаємозв'язку з трансформаціями ринків, торговельних механізмів, регуляторного середовища та моделей економічної поведінки.

Вагомим аспектом програми є спрямованість на формування дослідницької компетентності високого рівня. Підготовка доктора філософії передбачає не лише засвоєння сучасних наукових концепцій, а й здатність виявляти суперечності у сформованих теоретичних підходах, уточнювати категоріальний апарат, обґрунтовувати авторські гіпотези та розробляти методичні підходи до перевірки одержаних наукових результатів. Саме така логіка відповідає сутності третього рівня вищої освіти, орієнтованого на створення нового знання.

Дослідницька спрямованість програми дозволяє охоплювати широкий спектр актуальних проблем, серед яких інституційні детермінанти підприємництва, розвиток підприємницьких екосистем, цифровізація торговельних процесів, трансформація каналів збуту, платформна економіка, зміна моделей споживчої та підприємницької поведінки, інноваційна активність суб'єктів господарювання, конкурентна динаміка, сталий розвиток, циркулярні бізнес-моделі та механізми адаптації підприємств до кризових і посткризових змін.

Особливого наукового значення набуває можливість використання міждисциплінарного інструментарію. Дослідження підприємництва та торгівлі потребує поєднання економічного аналізу, інституційного підходу, методів стратегічного аналізу, статистичного моделювання, економетрії, методів роботи з великими масивами даних, порівняльного та просторового аналізу. Така методологічна багатовимірність сприяє формуванню здатності обирати адекватний науковій проблемі дизайн дослідження та забезпечувати достовірність отриманих результатів.

Важливо, що освітньо-наукова підготовка орієнтує здобувача на системне опрацювання наукової інформації та критичне оцінювання сучасного наукового доробку. Формування навичок роботи з міжнародними наукометричними базами, аналітичними платформами, статистичними ресурсами та відкритими даними є необхідною умовою здійснення досліджень, що відповідають сучасним вимогам академічної спільноти.

Програма створює передумови для результативної інтеграції освітньої та дисертаційної складових. Теоретичні й методологічні знання, отримані в процесі навчання, можуть безпосередньо використовуватися під час формування концепції дисертаційної роботи, визначення її об'єкта й предмета, побудови системи наукових гіпотез, вибору методів дослідження та інтерпретації емпіричних результатів. Така взаємопов'язаність підвищує внутрішню логічність підготовки здобувача ступеня доктора філософії.

Окремої позитивної оцінки заслуговує потенціал програми щодо дослідження регіональних і транскордонних економічних процесів. Географічне положення Чернівецької області, її підприємницька структура та залученість до транскордонної взаємодії створюють унікальну емпіричну базу для вивчення функціонування малого й середнього бізнесу, просторової диференціації підприємницької активності, трансформації торговельних потоків, розвитку прикордонних ринків і формування нових моделей економічної взаємодії в умовах європейської інтеграції.

У контексті сучасних викликів особливо актуальними є дослідження, пов'язані зі стійкістю підприємницьких систем, зміною бізнес-моделей в умовах тривалих ризиків, відновленням ділової активності, релокацією бізнесу, доступом суб'єктів підприємництва до фінансових ресурсів, інтеграцією українських підприємств до європейських ринків та формуванням нових інституційних механізмів післявоєнного економічного відновлення.

Наукова підготовка має також забезпечувати формування культури академічної відповідальності. Дотримання принципів дослідницької етики, прозорість роботи з емпіричними даними, коректність цитування, відтворюваність методики та обґрунтованість авторських висновків є необхідними складовими якісного дисертаційного дослідження й професійної діяльності науковця.

Важливим напрямом розвитку програми є подальше розширення включеності здобувачів у міжнародний науковий дискурс через участь у дослідницьких мережах, академічних обмінах, міжнародних конференціях, спільних публікаційних проєктах і міжуніверситетських дослідженнях. Така взаємодія сприяє зіставленню наукових результатів із зарубіжними дослідницькими практиками та підвищує академічну видимість здобувачів.

Отже, освітньо-наукова програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» забезпечує концептуальні, методологічні та організаційні умови для підготовки дослідників, здатних здійснювати оригінальні наукові розвідки, формувати нові теоретичні положення та розробляти науково обґрунтовані підходи до розв'язання складних проблем розвитку підприємництва й торгівлі.

Освітньо-наукова програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» має належне наукове спрямування та може бути рекомендована до реалізації в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

РЕЦЕНЗЕНТ

Директор
Департаменту
регіонального розвитку
Чернівецької обласної
військової адміністрації

Валентин ДУНАЄВСЬКИЙ